

Kompletterande svar på frågor i ansökan

Hur vi arbetar med jämställdhet inom verksamheten?

Jämställdhetsaspekten är djupt integrerad i vår verksamhet, all vår personal har kompetens inom ämnet och det är en central del av all vår upplysning. Vi har ett normkritiskt arbetssätt där vi ger elever möjlighet att diskutera och reflektera kring attityder och normer kring kön, sexualitet och jämställdhet. Bland annat behandlar vi hur könsnormer kan begränsa tjejer och killars handlingsutrymme på olika sätt. HBTQ-kunskap är alltid en del av vår upplysning.

På vilket sätt avser vi att bidra till utbildningsnämndens mål?

(Mål: 1.1.1: Hälsofrämjande 1.1.2: Trygghet i skolan 4.1: Personal har kunskap om, och skolan arbetar normkritiskt mot, stereotypa könsroller, diskriminering och ojämlika strukturer: Sexuella trakasserier bekämpas 4.4: Elever vet vart de kan vända sig 4.5: Vårldspvention.)

Vi har lång erfarenhet av och hög kompetens för att arbeta mot alla dessa mål, och det normkritiska perspektivet genomsyrar all vår verksamhet. Kunskap om, och utrymme att diskutera, sex, samtycke och stereotypa könsroller ger möjlighet att fatta välgrundade beslut om sin sexualitet och sexuella hälsa och kan, genom ökad kunskap om ömsesidighet och kroppslig integritet, motverka ojämlika strukturer, diskriminering, sexuella trakasserier, våld och hot om våld, även i hederns namn. Kunskap om rättigheter ger en stärkt egenmakt samt verktyg för att sätta gränser. Genom samtal om HBTQ och könsroller skapas en trygg plats där alla tillåts vara sig själva utan att mötas av diskriminering eller kränkningar - vilket leder till ökad psykisk hälsa. På så sätt är vi våldspventiva och ökar elevers trygghet i skolan. Ett pass från oss innehåller alltid information om och hänvisning till ungdomsmottagning, umo.se, youmo.se och stödjourer för unga. Våra specifika pass i samtycke är framtagna av RFSUs förbundskansli för att vara specifikt våldspventiva, de innehåller bland annat beprövade våldspventiva metoder såsom åskådarrollen och erbjuder fördjupad reflektion kring normer relaterat till sexuella initiativ för att främja attitydförändring. Därtill betonar skolverket att skolans samarbete med externa aktörer är viktigt för att nå målen inom sexualundervisning.

Kompletterande information till ansökan

Vi önskar med denna ansökan att stärka vårt arbete med att vara en resurs till Stockholms Stads skolor i arbetet mot sexuella trakasserier och kränkningar, samt en resurs och ett komplement i skolornas uppdrag kring sexualupplysning. Summan vi söker finansierar utförandet av skolpass i samtycke, fortbildning i att motverka sexuella trakasserier för lärare och de våldspreventiva delarna av våra ordinarie sexualupplysningspass.

#metoo och en enorm efterfrågan

Förra året kunde vi tack vare bidraget från Utbildningsförvaltningen både bedriva vår ordinarie sexualupplysning samt lansera specifika samtyckes-pass – så kallade Vill Du-pass, utformade specifikt för att främja ömsesidighet och kommunikation i relation till sex (eller annorlunda uttryckt, motverka sexuella övergrepp). Vi har många års erfarenhet av att arbeta mot sexuella kränkningar, övergrepp och våld bland unga, och har därför väl utarbetade metoder för att göra just det.

Behovet av att arbeta med detta i skolor har funnits länge, men de senaste månadernas uppmärksammande av sexuella kränkningar genom kampanjen #metoo har understrykt behovet ytterligare. Detta har lett till att otroligt många skolor har kontaktat oss och efterfrågat vår expertis, en efterfrågan vi inte kan möta med den finansiering vi har i nuläget. Vi anser det vara av största vikt att agera när skolorna visar en vilja att prioritera detta, men saknar kunskap och metoder. Med finansiering från er kan vi fortsätta erbjuda våra pass billigt så att majoriteten av skolor har råd att ta in oss, samt erbjuda lösningar till de fåtal som inte har råd. 2018 kommer vi även rikta oss specifikt till skolor i socioekonomiskt utsatta områden.

Vi söker 140 000kr mer i bidrag i år för att kunna utöka den samtyckessatsning vi påbörjade år 2017 och för att även kunna fortbilda lärare. Många skolor efterfrågar helhetslösningar, att vi håller i sexualupplysningspass såväl som samtyckespass med eleverna och också fortbildar lärare. Att fortbilda lärare ser vi som ett sätt att öka hållbarheten och långsiktigheten i det våldspreventiva arbetet, då lärarna ges verktyg att ta vidare metoder och arbetssätt efter vår punktinsats.

Hur kompletterar vi MVP?

Utbildningsförvaltningen kommer under 2018 att fortsätta arbeta med det våldspreventiva utbildningsprogrammet MVP genom att stödja de skolor som påbörjat arbete utefter programmet. Detta är ett program vi är väl bekanta med och vi ser positivt på denna satsning. Våld är något som tar sig uttryck i en mängd olika former, och måste därmed bekämpas på en mängd olika sätt.

Vi ser mycket positivt på att samarbeta med de skolor som även har ett pågående MVP-program. Eftersom just sexuella kränkningar och trakasserier är ett så utbredd problem på skolor (40 procent av unga mellan 16 och 29 år har utsatts för sexuella handlingar mot sin vilja – se mer under *Mer om sexuella kränkningar och skola*) så ser vi att det behövs extra satsningar för att komma åt det problemet. Vi är experter på att prata med unga om sex, ömsesidighet och egenmakt. Vi har kompetens och metoder för prata om just de sexuella situationerna på ett sätt som andra aktörer

inte har. Vi fokuserar på normer i relation till den faktiska sexuella situationen, och har metoder för att prata väldigt praktiskt eller "hands on" om hur en kan veta, kolla, känna in eller fråga för att veta om andra vill (varav namnet VillDu). Det ska nämnas att en kortare del av MVP programmet behandlar just normer om sex, men det är i stort sett en mer övergripande metod jämfört med vår specialinriktade. Vi tror att våra riktade pass kring samtycke och sex kan komplettera stadens satsning på våld i stort, och att en punktinsats från oss på en skola som håller på med MVP skulle kunna ge mer kraft och insikt i arbetet.

Hur vi är våldspreventiva

RFSU Stockholm har sedan 1996 bedrivit sexualupplysning i skolor i Stockholms stad och vi är en välkänd och uppskattad aktör av både skolans personal och elever. Verksamheten i Stockholms stad har länge finansierats av statliga hiv-medel via Folkhälsomyndigheten med målet att främja sexuell hälsa, i första hand avseende könssjukdomar och säkrare sex. En framgångsfaktor för att lyckas med sådan hiv-prevention är att arbeta med sexuella rättigheter generellt. Det innebär att vi utöver kunskap om hiv/sti, säkrare sex och kroppen alltid diskuterar normer och ömsesidighet. Genom att ge unga kunskap om och utrymme att reflektera kring samtycke, sexuella gränser och kroppslig integritet får de verktyg att minska sitt sexuella risktagande vilket i förlängningen leder till förbättrad sexuell hälsa inklusive färre könssjukdomar.

Att arbeta hiv-preventivt innebär alltså samtidigt ett våldspreventivt arbete som främjar en respektfull och ömsesidig sexualitet och motverkar sexuella kränkningar och övergrepp. Genom att vi under lång tid haft detta arbetssätt, har vi god erfarenhet av att ta fram och arbeta med metoder gällande även dessa delar. Samtidigt står vi idag i en situation med kraftiga nedskärningar inom de statliga hiv-medlen. Detta kommer påverka vår möjlighet att nå unga med vår sexualupplysning, vilket alltså inte bara skulle få konsekvenser för ett hiv/sti-preventivt arbete utan också för det ovan nämnda våldspreventiva arbetet.

Ett skolbesök från RFSU Stockholm innefattar alltså både våldspreventiva och hiv-preventiva åtgärder. Med en finansiering från Utbildningsförvaltningen gällande de delar av skolbesöket som handlar om förebyggandet av sexuella kränkningar och Folkhälsomyndigheten gällande den hiv-preventiva delen, kan vi stärka upp båda dessa och göra informationen än mer tydlig och relevant. En ansökan om fortsatt finansiering från Folkhälsomyndigheten är inne för behandling. Det var socialtjänstförvaltningen i Stockholm stad (genom Nina Ström) som 2017 rekommenderade den här finansiella lösningen, vilket resulterade i att vår sexualupplysning år 2017 delfinansierades med goda resultat av Utbildningsförvaltningen och Folkhälsomyndigheten – en lösning vi hoppas på även år 2018.

Vad finansierar vad?

Denna ansökan omfattar tre olika insatser, nämligen att hålla pass om samtycke, att fortbilda lärare och att hålla pass i sexualupplysning. Det är enbart passen i sexualupplysning som också delfinansieras från annat håll, pass i samtycke och lärarinsatser finns ingen delfinansiering för i

nuläget. Av de 1 000 000kr denna ansökan omfattar står sexualupplysningsinsatsen för ca 60 procent, samtyckessatsningen för 30 och lärarsatsningen för 10.

Mer om sexuella kränkningar och skola

2016 släppte Polisens underrättelseenhet NOA en rapport om sexuella ofredanden i Sverige som anmälts av ungdomar upp till 17 år (*Lägesbild över sexuella ofredanden samt förslag till åtgärder, Polisen 2016*). Den visar att sociala medier är den plats där flest ofredanden äger rum, men att skolan är den fysiska plats där flest ungdomar utsätts för sexuella trakasserier. Sedan 2011 har 1081 ungdomar anmält sexuella ofredanden på i skolan. Det kan jämföras med 119 anmälningar om ofredanden som skett på festivalen under samma tid. Detta får konsekvenser för elevers studiemiljö, hälsa och upplevelse av trygghet. En undersökning av Folkhälsomyndigheten (*UNGKAB15, 2017*) visar att 40 procent av unga mellan 16 och 29 har erfarenheter av sexuella handlingar mot sin vilja. Bland tjejer och de som inte vill definiera sig utefter kön är det över 50 procent.

Vår erfarenhet från att möta skolpersonal är att insatser i skolan ofta görs reaktivt, det vill säga när något redan hänt. Det här är en bild som stärks av uttalanden av Skolverket (*Skolverket: "Skolor efter i arbetet mot sexuella trakasserier", SVT Nyheter 26/8 2016*).

Skolans uppdrag gällande Sexualupplysning

Sexualundervisning i skolan är obligatorisk sedan 1955. Enligt Skolverket kan sex- och samlevnadsundervisningen liknas vid en triangel med tre sidor, där "alla är bärande och viktiga" (*Skolverket: Stödmaterial. Sex- och samlevnadsundervisning i gymnasieskolan. Sexualitet, relationer och jämställdhet i de gymnasiegemensamma ämnena, 2013*). Vår verksamhet motsvarar en av dessa sidor som handlar om särskilda lektioner, dagar eller insatser med temat sex, relationer, jämställdhet och normer. Externa aktörer (såsom RFSU) lyfts fram som viktiga utförare av dessa insatser. Vår erfarenhet av att arbeta med sexualundervisning i skola under lång tid är att vi som extern aktör och expertorganisation kan ge perspektiv och specifik kunskap som skolan själv ofta inte tillhandahåller fullt ut.

Vårt arbetssätt

RFSU Stockholms informatörsverksamhet har under 20 år utvecklat en unik kompetens och kunskap inom sexualupplysning i skola. Anställd personal utvecklar metoder samt utbildar informatörer som sedan i sin tur möter unga och unga vuxna med sexualupplysning på en nivå anpassad efter gruppens förutsättningar. Vi använder oss av en normkritisk pedagogik och empowerment för att främja ungas sexuella hälsa, egenmakt och trygghet i sin sexualitet.

Som nämnt är vi en uppskattad aktör i skolan. I en elevundersökning (2013) svarar 90 procent att vår upplysning var "bra" eller "väldigt bra", och bland kommentarerna finns uttalanden som "Det var kul och intressant för det var väldigt öppet", "Man fick svar på frågor som man kanske inte vågar fråga annars" samt "Man fick lära sig allt om sex". Vi träffar i samband med våra sexualupplysande pass även skolpersonal för att ge dem verktyg för att kunna arbeta vidare med dessa frågor. Våra egna utvärderingar från lärarträffar vittnar om att lärare upplever att de saknar metoder, material och

möjlighet till erfarenhetsutbyte när det kommer till sex- och samlevnadsundervisningen, något vi därför vill bistå med.

Vår huvudsakliga målgrupp är unga på högstadiet och gymnasiet. Gruppen unga är dock ingen homogen grupp. Vi har därför utvecklat olika målgrupps- och situationsanpassade arbetssätt för att kunna möta så många som möjligt. Förutom att arbeta i klassrum på grundskola och gymnasium, har vi även kompetens och metoder för att arbeta på språkintruktionsprogrammet med nyanlända elever, på fritidsgårdar, för teckenspråkiga, för elever med fysiska funktionsvariationer, med mera. När en skola väljer att ta in oss kan vi i de flesta fall möta dess efterfrågan, oavsett vilken grupp de vill att vi ska möta. Vi använder oss av väl beprövade metoder framtagna med skolan som huvudsaklig arena. Under 2016 utvärderades delar av vår verksamhet vid två tillfällen av ett etnografiskt marknadsundersökningsföretag. I utvärderingarna visade det sig bland annat att eleverna hade fått ökade kunskaper inom alla uppmätta områden, upplevde att vi skapade en trygg miljö, gav dem verktyg att fortsätta diskutera ämnet samt att de kände sig stärkta i rätten att bestämma över sin kropp (Splitvision Research: *Etnografisk utvärdering av RFSUs utbildningsinsats "Sexualundervisning på lättare svenska"*, 2016 och Splitvision Research: *Samtalen som gör skillnad*, 2016).

Alla skolor i Stockholms Stad har möjlighet att boka informatörer för att träffa deras elever. Vårt vanliga upplägg för sexualupplysning är ett pass på cirka 90 minuter. Så som finansieringsformen sett ut har skolan betalat en mindre avgift för detta, som varit kraftigt subventionerad genom de bidrag vi har. Det är en väl inarbetad modell och vi möter cirka 3500 elever i Stockholm stad årligen. Vi har därtill under 2017 även haft möjlighet att erbjuda 90 minuters pass i samtycke i begränsad utsträckning (Vill du-pass beskrivs mer utförligt nedan), där vi fokuserar mer specifikt på ett främjande av ömsesidig sexualitet. Då efterfrågan på dessa pass varit stor söker vi i år för att kunna utöka denna satsning.

Vill du?-pass

"Vill du" är ett av RFSU framtaget filmmaterial och verktyg för att specifikt prata om kommunikation, ömsesidighet, samtycke och samspel i skolan. Syftet med detta material är att främja en ömsesidig sexualitet – eller, annorlunda uttryckt, förebygga övergrepp och sexuellt våld. RFSU:s grundsyn är att all sexualitet ska bygga på samtycke och ömsesidighet. Så länge sex är ömsesidigt finns det inte sexuella praktiker som är bättre än några andra. Materialet bygger på sex stycken kortfilmer som på olika sätt beskriver positiva och negativa erfarenheter kring kommunikation och sex med tillhörande värderingsstyrt samtals- och diskussionsmaterial.

Genom att alla våra pass fokuserar på värderingar och attitydförändring ges elever kunskap om och verktyg för att praktisera en respektfull sexualitet. Således kan vi vara med och motverka den normalisering av sexuella ofredanden och trakasserier som ofta är en orsak till att sådana sker i offentliga rum.

Övrig sexualupplysning inom informatörsverksamheten.

När en informatör har arbetat ett tag i den basverksamhet som den här ansökan syftar till har den

möjlighet att fortbilda sig för att arbeta i något av våra övriga sexualupplysande projekt med andra målgrupper och/eller på andra arenor. Dessa projekt har egen finansiering. Den nya kompetensen som de då tillförskaffar sig kommer sedan basverksamheten till godo i form av kompetenshöjning. Genom att de andra projekten använder sig av personer som har genomgått grundutbildningen för basverksamheten, räcker det med en mindre fortbildningsinsats om den nya arenan och den nya målgruppen. Således är det av högsta vikt för all vår verksamhet att vi har finansiering för en högkvalitativ basutbildning. Genom att informatörer kan specialisera sig inom vissa ämnen, målgrupper och arenor kan vi möta i stort sett alla grupper i skolan, oavsett vad som efterfrågas.

Hemma - sexualupplysning för familjehem

Hemma är ett arvsfondsfinansierat projekt som startades upp våren 2017. Det syftar till att öka den sexuella och reproduktiva hälsan hos unga (12-20 år) som är placerade i familje- eller jourhem. Det är en målgrupp som är mycket riskutsatt och därmed i behov av stödande insatser. Vi kommer också nå många nyanlända ensamkommande unga som i många fall placeras i familjehem. Genom att bland annat utbilda familjehem i hur de kan prata sex med sina ungdomar, genom att erbjuda familjehemmen forum för erfarenhetsutbyte och genom informationsmaterial vill vi bidra till att stärka unga placerades hälsa. Projektet genomförs i samarbete med FoU Södertörn.

Sexualupplysning på lättare svenska

Sexualupplysning på lättare svenska når personer på språkintruktionsprogrammen på gymnasieskolor inom Stockholms län. Projektet syftar till att öka kunskapen om sex och samlevnad hos nyanlända unga och unga vuxna som lär sig svenska och det finansieras genom hiv-statsbidrag via Stockholms läns landsting. Sexualupplysningspassen utgår ifrån ett av RFSU framtaget antirasistiskt och normkritiskt metodmaterial som innehåller ämnen som kropp, lust och sex; könssjukdomar, säkrare sex och testning; sexualitet relationer och samhälle mm. Projektet är både sexualupplysande och bidrar till språkinläring.

Sexualupplysning på HVB-boenden

Vi har tagit fram en kvalitetssäkrad modell för att möta unga nyanlända på HVB-hem. För många unga nyanlända är det vanligt att en träff med RFSU är deras första möte med sexualupplysande samtal, då de tidigare av olika anledningar inte fått tillgång till sexualupplysning, varken i skola eller i ursprungsland. I ljuset av detta är det högst angeläget att hemmet är en plats där ungdomar kan tillgodogöra sig kunskap om och ställa frågor kring sex, kärlek och sexualitet. För att insatsen ska vara långsiktigt hållbar ingår utöver de sexualupplysande samtalen med ungdomarna ingår även utbildning av personalgruppen. Ovan nämnda utvärdering bekräftar att hemmet är en bra plats för dessa samtal.

Sexualupplysning på fritidsarenor - vilande

Genom vårt fritidsprojekt och det för fritidsarenan särskilt framtagna metodmaterialet "När ska vi snacka sex och relationer" har vi möjlighet att möta både unga besökare på olika fritidsarenor, samt att utbilda personal i hur de själva kan använda materialet. Fritidsgården är en plats där många unga befinner sig, och genom att vi verkat på platser som anses mindre socioekonomiskt resursstarka, når vi unga som befinner sig i en riskutsatthet. Under de tre år vi arbetade med att ta fram materialet

och sedan testade det, märktes det att okunskapen om frågor kring sexualitet var stor hos fritidspersonalen trots att de ofta förväntas kunna ta den typen av samtal.

Sex i rörelse

"Sex i rörelse" är sexualupplysning med och för personer med rörelsenedsättning. Målgruppen är eftersatt vad gäller relevant sexualupplysning, då den som sker i skolan aldrig är anpassad efter personer med normbrytande funktionsvariation. Syftet är att nå till unga med rörelsenedsättning med relevant information och lustperspektiv som är relevanta också med rörelsenedsättningar.

Teckna Sex

Sedan september 2015 driver vi "Teckna Sex", som utvecklar sexualupplysning på teckenspråk. Det finns i dagsläget mycket lite material som riktar sig till målgruppen döva och hörselskadade, och det är första gången ett grepp tas om denna målgrupp. Projektet har lanserat metodfilmer och diskussionsunderlag.

Skapa bra-känsla

Detta projekt använder animerad film som ett sätt att fördjupa samtal och kunskap om det informatörspass eleverna just deltog i. Tillsammans med våra informatörer och animatörer från Fanzingo skapar elever filmer på teman som ömsesidighet eller säkrare sex. Metodmaterial och handledning är klar i slutet av 2017 då spridningsfasen tar vid.